

Dushan M. Lechky

Soha már...

(részlet)

Edgar Allan Poe a Világítótoronyhoz címzett kocsmában ült egy üveg brandy társaságában. Nem engedhette meg magának, a pénzt, ami a zsebében lapult, másra kapta, mégsem tudott ellenállni a kísértésnek. Mióta elvesztette Virginiát, nem volt teljes. Nem, már azóta bolyong az árnyak völgyében, mióta a szörnyű kórság először ütötte fel a fejét a kedvesénél. Tagadta a betegséget, hitte, hogy múló rosszullét csupán, melyet majd párja kihever, ezt kántálta nap nap után hosszú hónapokon át, hogy elűzze a démont, ám a démon nem tágitott, magával ragadta Virginiát. Követnie kellett volna. Követte is a maga módján. Istennek azonban más tervei voltak vele. Vagy az ördög játékszere?

Úgy tűnt, a Párkák kegyesek hozzá, mert fonalát újra összefonták ifjúkori szerelmével, aki hozzá hasonlóan maga is megözvegyült. Elmirára oly' szüksége volt, mint éhezőnek a falat kenyérre, vagy még inkább, mint fuldoklónak a mentőkötélre, hisz' felesége után csak a macskája maradt, Catterina azonban nem pótolhatta egy asszony ölelő karjait. Enyhítette fájdalmát, de nem feledtette. Tisztában volt vele, hogy Virginiát senki és semmi sem hozhatja vissza, korai halála feldolgozhatatlan, ám egy új szerelem talán betöltheti azt az űrt, amit maga után hagyott. Talán.

Sajnos, a Royster fivérek, Elmira testvérei hallani sem akarnak róla. Durva szavakkal illették, tetteleg bántalmazták, amikor mint *persona non grata* kihajították őt az utcára, és megfenyegették, hogy kezét-lábát törik, ha még egyszer odamerészkedik. *Átkozottak!* Hogyan álljon így jegyese elé? Nem uszíthatja őt a testvérei ellen! Nem kényszerítheti arra, hogy közte vagy a családja közt válasszon! A legszörnyűbb, hogy Elmira a megboldogult férje utáni örökségéből egy nagyobb összeget adományozott neki a tervezett folyóirata beindításához – nyilvánvalóan ezt nem nézték jó szemmel a fivérei. Mit fog gondolni róla, ha ezek után nem jelentkeznek? Hogy házasságszédelő? Közönséges szélhámos?

Philadelphiába kellett volna mennie, de amikor Baltimore-ban a Richmondi gőzösről átszállt a New Yorki-i vonatra ráébredt, hogy odahaza mindenki az esküvőt várja, amiből nem lesz semmi. Nem akart a kikosarazás hazug hírével elébük állni, azzal meg pláne nem, hogy a jövődöbéli sógorai szégyenszemre kipenderítették, ezért feledve utazóbőröndjét az utolsó pillanatban szállt a vonatról. Eszébe jutott a bácsikája, aki itt lakott, elkeseredésében hozzá indult, hogy tőle kérjen tanácsot, ám a házához érve elvetette az ötletet, mert az öreg sosem tudta magában tartani, amiről értesült, így a vele törtéteknek nyomban híre kelne. Nem akarta, hogy Elmirához bármi, bármilyen formában is visszajusson.

Ekkor vette észre az alakot. Még az állomáson figyelt fel rá, hozzá hasonlóan ő is az indulást megelőzően ugrott le a vonatról, erre most újra belebotlott, amikor a bácsikája háza elől fordult vissza. Lehetett volna véletlen, ha a másik nem próbál meg elvegyülni a forgatagban

ügyetlenül takargatva az arcát... Ezzel árulta el magát. Egyértelmű volt, hogy utána koslat, miként az is, hogy már Richmond óta követte a nyomorult. A Royster fivérek küldhették, hogy biztosra menjenek, és legyen, aki jelentse, ha mégsem értene a szóból, miszerint semmi keresnivalója a húguk körül. Megalázó volt a felismerés.

A Belső-öböl partján, a döglött hal, a macskavizelet és a madárürülék elegyétől bűzlő kikötőnegyedben húzta meg magát egy olcsó motelben, ahol csupán pár órára, vagy legfeljebb egy éjszakára szoktak megfordulni a vendégek. Aki huzamosabb ideig maradt, annak egészen jutányos áron számították fel a szobabérletet, ami mellé vacsora és reggeli is járt. Ezért választotta a helyet. És mert nem kellett megadnia a nevét. A közeg nem volt a sajátja, így nem kellett attól tartania, hogy felismerik, de ha kérdezik, nem szívesen magyarázkodott volna, hogy mi járatban van itt poggyász nélkül. Nem volt kíváncsi senkire, ezért egész nap a szobájában gubbasztott, ide kérette az estebédjét is. Hat kínkeserves napig, majd' egy héten át őrlődött azon, hova menjen, kihez forduljon, mit csináljon. Feszítette a tettvágy, mégsem volt képes cselekedni. Csak a harag és a kétségbeesés emésztette, miközben visszasírta Virginiát, kivel oly' egyszerű volt minden.

Íróként egyetlen eszközt ismert, amivel felvehette a harcot az ellene összeesküvőkkel szemben: tollat ragadott, és alkotott. Soha még ilyen termékeny időszakát nem élte, mint ebben a pár napban, amikor a fájdalmát papírra vetette. Írt egy gúnyos verset az átkozottakról, akik az életét megkeserítették, kísértő kedvesét egy rémtörténetben visszahozta a sírból, hogy rothadó húsa ellenére is szeresse, írt életről, halálról, egy nekrológban még magát is eltemette, hol a sírfeliratán *Itt nyugszik Edgar Allan Poe, a neves irodalmár*, nevével összecsengtek hallhatatlan szavai: *Lelke itt e lomha árnyból fel nem röppen - soha már!*

Csupán éjszaka mozdult ki, mivel napközben folyton esett, estére azonban szerencsére elvonultak a fellegek feltárva a csillagos ég szemet kápráztató csodáját. Ilyenkor a mólón sétált, és a dagadó Hold ezüsthídját bámulta a kavargó víz felszínén – hallgatva a hullámok szirén locsogását, mi kárhozatra csábította –, erről is írt, miként a napfelkeltéről, melyet rendre megvárt; a születés misztériuma volt olyan érdekes a számára, mint a halálé. Sajnos, az élményt beárnyékolta, hogy a nyomorult, kit a nyakára küldtek, mindenhová elkísérte. Hiába próbált rejtőzködni, leskelődő alakját a sarkokon nem lehetett nem észrevenni.

A hatodik nap végén, ahogy a harangok elütötték az éjfélt, betért egy kocsmába. Nem lett volna szabad, de nem érdekelte. Úgy gondolta, midőn Isten, hetednapra ő is megpihenhet. Meg ezzel talán borsot törhet az őt üldöző orra alá, aki kénytelen lesz kint fagyoskodni, míg ő bent melegedik. A zömök kőépület, oldalában a szögletes toronnyal a parton állt, és az elsők közt emelhették a városalapítók. Az ember könnyen templomnak nézte, de igazából világítótoronyként szolgált. Valaha az öbölbe érkező hajók tájékozódását segítette, ám az infrastruktúra fejlődésével és a közvilágítás kiépítésével, amihez már olcsó gázt használtak, okafogyottá vált a jelenléte. Míg Virginiával itt éltek, üresen és elhagyatottan állt, erre tisztán emlékezett, mert egy történetben megihlette – lakója beleőrül a magányba –, most azonban megdöbbenve vette észre, hogy azóta kocsmaként üzemel a hely. Fénye újrallobbant, és ezúttal a szomjazók tájékozódását segítette. Őt is ez vonzotta ide.

A félkegyelmű csapostól a kedvenc brandyjét rendelte – egy egész üveggel –, amire az egyetemi évei alatt kapott rá. Már jó ideje nem kóstolta, mert orvosa eltiltotta, és ő ezt betartotta. Elmiráért. Elmira azonban nem lehet az övé, ezt a fiverei a fejébe verték, szó szerint. Teljesen letaglózta a fejlemény. Az alkotás múzsa nélkül mit sem ér, és számára Elmira volt az utolsó mentsvár, ám ezt a várat Góliátok őrzik. Nemhogy bevehetetlen, megközelíthetetlen. A harag, ahogy kiírta magából, elpárolgott, a kétségbeesést a beletörődő melankólia váltotta fel. Arra jutott, hogy talán jobb is így. Legalább nem szentségteleníti meg Virginiával kötött frigyét. *Virginia...* – szorította meg az üveg nyakát, melyből mámorító illat szállt. Tudta, mit kell tennie. Doktor Carter megmondta, ha nem hagyja abba az ivást, az a végét jelenti, a szíve nem fogja bírni. *Jövök, kedvesem!*

Szerencsére nem halt el benne teljesen a józanság hangja, attól, hogy nem látta értelmét az életének, még volt feladata, nem szándékozott cserbenhagyni szeretteit. Gondoskodnia kellett Catterináról, és Elmira adománya sem vesztetett kárba. Elővette a naplóját, amit mindig magánál hordott, s amit az elmúlt napok keserűségében szinte teleírt. *Tökéletes...* Mi sem lehetne jobb ajándéka a világnak, mint egy búcsúkötet Elmirának ajánlva. Azzal helyére tenné a dolgokat. Kiadója úgyszólván várja, reggel elpostázza a naplót Mr. Sartainnak egy levél kíséretében, amelyben tájékoztatja az addigra letétbe helyezett pénzüsszegről, amivel jegyese a The Stylus megjelentetését támogatja. Talán egy *Pokoljárás*-ra is futja belőle. *E. A. Poe útinaplója*. A lapokat forgatva épp azon gondolkodott, hogy még írhatna egy elégiát az utolsó oldalakra, amikor váratlanul árnyék vetült rá.

– Ne haragudjon uram, hogy zavarom – szólította meg egy hang, mely alig volt több rekedt károgásnál –, de... Látom, nagy utazásra készül – bökött egy csonka kéz az asztalon árválkodó üveg felé – Csatlakozhatok? –, s azzal két poharat koppantott elé.

Poe egy sarokban ült, a lehető legtávolabb a csapszéktől és a kocsmá törzsvendégeitől, egy magányos asztalkánál, hol a gyanúja szerint rendszerint sötét ügyletek köttetnek; nem számított arra, hogy bárki érdeklődését felkelti. Felpillantva egy torz alak sziluettjét látta, akin lógott szedett-vetett öltözete, a fején gyűrött szalmakalap... Nem rémlett, hogy bárhonnán is ismerné.

– Bátorodom feltételezni, hogy az öné, és nem valaki másnak szánja. Megengedi? – kérdezte az idegen, és anélkül, hogy a választ megvárta volna, vagy arra engedélyt kapott volna, már nyúlt is a brandyért. Felháborító volt a pimaszsága.

– Mégis, mit képzél?! – szökött talpra a sértett, és fenyegetően zaklatója szemébe nézett. Nem látta tisztán, mert az idegen ellenfényben állt, és a széles karimájú kalap árnyékot vetett rá, ám az arc, ami felsejlett előtte, borzalmasabb volt mindennél, amivel valaha is találkozott. Mint a halál maszkja, melyen orr helyett csak egy metszett üreg ásít, s ami alatt ajak nélküli fogsor vicsorít.

– Ördög és pokol! Ki maga? – rúgta hátra a székét rémülten.

– Ó, nézzenek oda! Most, hogy az Isten így felvitte a dolgát, már meg sem ismeri a régi bajtársát? – méltatlankodott a jelenés. – Pedig Charlestonban, a Fort Moultrie-ben majd' két évet húztunk le. Magát az ezredével '27-ben, a kétárbocos Walthammal hozták át a bostoni

Fort Independence-ből. Én jól emlékszem önre Mr. Poe. Vagy szólítsam inkább Perry törzsőrmesternek?

Poe nem jutott szóhoz. Bár szívesen feledte volna, nagyon is elevenen éltek benne az akkori emlékek. Az egyetem miatt megszakadt az akkor még csak bimbózó kapcsolata Elmirával, aki utána máshoz ment férjhez, nevelőapja nem támogatta kellő mértékben a tanulmányait, amit pénzügyi nehézségek miatt (melynek a mértéktelen italozás és a kártyaadósságai voltak alapvető okai, ezt azonban be nem látta volna) kénytelen volt abbahagyni. Hadseregben állt a világgal, s benne önmagával, ezért állt be katonának. Amit nem tehetett volna meg, ha nem hazudja többnek magát a tényleges koránál, amihez álnevet kellett használnia. Így lett belőle Edgar Perry. Aki szépen haladt előre a ranglétrán, egészen a törzsőrmesterségig vitte, de sosem érezte magáénak ezt a szerepet. Már akkor is verseket költött – többnyire gúnyos négyesorosokat a feljebbvalóiról, melyeket nagy élvezettel olvastak a bajtársai –, irodalmi babérokra pályázott, ezért hamar meguntta a helyet. Két évnyi szolgálat után, húsz évesen otthagyta a sereget.

– Bocsássa meg, amiért nem ismerem fel, mister... – szabadkozott zavartan.

– Reynolds – emelt kalapot a rém. – Edward Reynolds. 75 centtel én is hozzájárultam a Poems megjelentetéséhez. Azt hittem, olyan vicces versek lesznek benne, mint amilyeneket Howard főhadnagyról írt, de csalódnom kellett, úgyhogy ezzel igazán megtisztelhet – ragadta meg az üveget, és mindkettőjüknek töltött.